

WWW.DEVINCAN.SK

DEVÍNČAN

Noviny pre každého Devínčana • zdarma • marec 2021 • Ročník XIX • Ev. č. 5801/19

Zadok a jeho rastúci význam

Naše životy sa zmenili. Ved' viete. Pandémia, lockdown, príkazy, zákazy, opatrenia... Nie, nechcem opakovať texty, ktoré sa na nás sypú zovšadiaľ tak, že sa v nich doslova topíme, keď sa chceme zorientovať v tom, čo smieme a čo nie. Úprimne – ak sa v tom vyznáte, tak klobúk dolu. No zjednodušené sa dá povedať, že všetky tie neustále meniace sa pokyny nás smerujú k jednému jedinému – žiaľ, k sedeniu doma na zadku. To čo sa kedysi považovalo za výhodu – teda možnosť pracovať z domu na takzvaný home office, sa dnes stáva vládou nariadeným, pomaly štandardom. Kto má to šťastie, že má prácu, ktorá sa dá takto vykonávať i potrebnú techniku a znalosti, tak ten proste sedí. Pri telke, pri počítači, pri mobile, pri ktovie akom druhu displeja či inej technickej vymoženosti. Onlajn (online ☺) rokujeme, pracujeme, nakupujeme, onlajn sa radíme, stretávame sa, učíme deti, trkoceme so susedmi, dokonca sa už aj liečime či zabávame – všetko v polohe sedmo, na zadku. Nadnesene možno konštatovať, že dnes kto neobsedí, neprežije. A ten, kto do práce musí osobne – tzv. prezenčne, teda ten, kto musí zadok zdvihnúť a presunúť ho z domu na pracovisko, sa stáva hrdinom v prvej línii. Hrdinom denne trpnucim, čo príde skôr – vírus so všetkými možnými následkami, či možnosť pre jeho vekovú alebo pracovnú kategóriu dať sa zaočkovať?

Neviem, mne dnešok trochu pripadá ako vizualizácia toho starého vtipu, ako si ľudia plány robia a Pán Boh sa len usmieva. Možno Všemohúci, možno všemocná Príroda – názorne nám ukazujú, akí sme maličkí. A hlúpi, pokiaľ si myslíme, že si tu na Zemi donekonečna beztriestne môžeme robiť všetko, čo sa nám zachce. Že si môžeme prírodu zasypávať odpadkami rovno pod vlastné humná – hoc aj rovno do Devínskej lesostepi, alebo kynožif živočíšne druhy len pre to, že nám otravujú náš pohodlný život na našej krátkej životnej púti po zemskom povrchu (komáre?). Alebo si to pohodlíčko zabezpečíme primitívnym vypúšťaním svojich splaškov cez hadicu rovno susedovi do záhrady (tiež príklad z Devína). Že sme proste pánmi sveta a rozkazovať bu-

deme „vetru i dažďu“ ... a zatiaľ nám rozkazuje voľným okom neviditeľné otykadlované, smrteľne nebezpečné čudo a my môžeme akurát tak sedieť doma na onom vyššie spomínanom, strategicky čoraz viac významnom sedacom svale. Ale nie, viem, v Devíne to nie je až taká katastrofa. Či skôr, ak sa aj dáka vyskytne (ako napríklad naposledy do rokliny nad Štítovou vyhodenej okrem iného bordelu aj sudy s neznámou olejovitou tekutinou!), zatiaľ sa vždy nájdu ľudia, ktorí hneď na vec upozornia a ponúknu i pomoc pri jej riešení. Skrátka, nie sme žiadne sídlo anonymných obyvateľov, sme tu zväčša – až na zopár výnimiek – dobrí susedia. Takí, s ktorými sa aj pandémia ľahšie zvláda. V tandeme s prichádzajúcou jarou na nás čaká množstvo každodenných dobrodružstiev. Teda na každého, kto bude chcieť ☺. Možno znovu čo to v Devíne a jeho blízkom okolí upraceme. Možno sa konečne podarí vypátrať zlodejov, ktorí vždy v tomto čase vykrádajú chránené rastliny z Devínskej Kobylky. Ak budete mať na vychádzkach „oči na stopkách“, možno práve vy pomôžete. Možno si doma vypěstujete vlastnú zelenú záhradku, dozviete sa o jednej pripravovanej – bylinkovej, zoznámite sa s mladým párom hudobníkov, navštívite našu miniZOO, vydáte sa po stopkách histórie Devína a Devínskeho hradu. Tip, kam sa oplatí ísť na výlet, a to od scestovaného cestovateľa-vodáka, tiež nájdete v našom časopise. Lebo aj v rámci prísnych krízových nariadení je ešte stále možné čo-to podniknúť. Veľa z toho možného závisí od vašej voľby, milí susedia. Čo však viem naisto, je, že v Devíne ten dobre vypoštrovaný zadok nemusí byť až tak dôležitý pre úspešné prežitie pandémie. Ak sa vám s ním život scvrkol na stoličku pred počítačom, kľudne ho zdvihnite, jedno, či chudý a či riadne vyfutrovaný, a užite si Devína a jari do vôle! Len, prosím, rozumne a s citom, žeby aj našim deťom z tej nádhery zostalo...

Krásnu jar, veľa zdravia a skoré zaočkovanie prajem ...a prosím, nezabudnite sa sčítať, seba i všetkých naokolo, je to ďalšia pomoc Devínu. Pokiaľ niečomu nerozumieme, pýtajte sa: lubica.kolkova@devin.sk

*Luba Kolková, starostka,
ilustračné foto Matej Patka*

DEVÍN NA STARÝCH POHLADNICIACH

Staré dobové pohľadnice a fotografie sú milými spomienkami a pamätníkmi na časy minulé. Zaznamenávajú už pomaly zabudnuté chvíle, keď sa žilo pomalšie a aj akosi milšie, vládnejšie. A hlavne, vypovedajú o našej minulosti tým najpravdivejším spôsobom. Samozrejme, s neodmysliteľnou troškou melancholickej nostalgie... Na fcb stránke Devínčania sme nedávno uverejnili prosbu s textom, že keď máte doma, milí Devínčania, pohľadnice alebo fotografie, ktoré už časom trochu zažltli a viaže sa k nim možno aj príbeh, budeme veľmi radi, keď nás s nimi zoznámite. (Kto vie, možno ich nazbierame toľko, že z nich bude aj publikácia...)

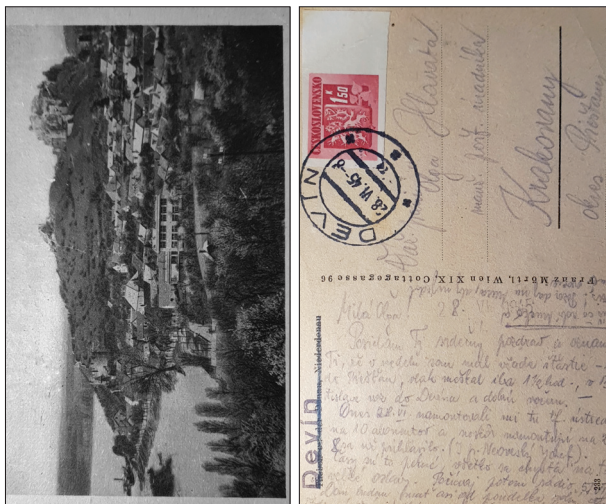
Prvá na našu výzvu reagovala Pavlínka Rumanovská a našla takúto milú pohľadnicu. Písal ju devínsky poštový úradník menom Hlavatý pôvodom z Krakovian pri Piešťanoch svojej manželke a informoval ju o tom, že na devínskej pošte budú zavedené prvé telefónne linky a že ide búrať starý dom. Pečiatka na pohľadnici z Devína je z 28.6.1945.

Milá Olga,

posielam Ti srdečný pozdrav a oznamujem Ti, že v nedeľu som mal všade šťastie – voz do Piešťan – vlak meškal iba 1 ½ hod., v Bratislave voz do Devína a dobrú večeru. Dnes 28.VI. namontovali mi tu telefónnu ústredňu na desať abonentov a neskôr namontujú na 20, 8 sa už prihlásilo. (I p. Neoveský Jozef).

Časy sú tu pekné, všetko sa chystá na tie veľké oslavy. Počúvaj potom rádio 5.VII. Dom budem búrať asi od pondelka, voľný deň.

Zdravím Vás a bozkáva Váš otec.

KNIŽNICA INFORMUJE

A je tu marec – mesiac knihy! Aká škoda, milí čitatelia, že vzhľadom na pandemickú situáciu a s tým spojené opatrenia sa stále nemôžeme v našej knižnici stretnúť... Napriek tomu však knižnica nesplá a do jej fondu pribudlo zopár nových prírastkov, ktoré na svojich čitateľov budú čakať do jej otvorenia. Tak si ich aspoň zopár stručne predstavme.

Spisovateľ Albert Marenčin vo svojom diele **Košický pustovník** predstavuje život a tvorbu známeho výtvarníka **Júliusa Jakobyho**. Vo vydavateľstve **Marenčin PT** vychádzajú aj knihy žurnalistky a našej „spolubyvateľky“ **Ivany Havranovej**, ktorej tvorba je v našej knižnici bohato zastúpená. Najnovšie pribudli tituly **Taxikárka**, **Podvodníková žena** či kniha s názvom **Odišli** - o ľuďoch, ktorí odišli za vidinou slobody s vedomím, že sa už nikdy domov nevrátia. A napokon z tohto známeho vydavateľstva pochádzajú aj knihy zo série o Bratislave a okolí, ktoré určite netreba ani predstavovať. Máme ich v knižnici niekoľko a čakajú na svojich čitateľov.

Priaznivcov napätia iste poteší kniha **Roberta Harrisa Konkláve** – o najprísnejšie strážených voľbách pápeža za dverami Sixtínskej kaplnky a tiež dielo **Dominika Dána V tieni**. Pre nežné pohľadnice pribudli tituly **Prisľúbená** americkej autorky **Kiery Cass**, **Tajné životy Biby Bohinskej**, známy z televízneho spracovania či debutový román **Silvie Bystričanovej Každý deň má niekto narodeniny**, po prečítaní ktorého objavíte chuť zmeniť svoj život... No a na deti čakajú **Smajlirozprávky** – príbehy traslíkov zo Smajlifónu.

Ako sme začali, tak aj skončíme. Knižkami, ktoré sú venované spomienkam. Redaktor a režisér **Ernest Stredňanský** vo svojej knihe **Drsné chlapská sponed** spomína najmä na obdobie po emigrácii z Československa v roku 1968. A kniha **Posledný bohém** otvára nedopovedané otázky života a smrti „slovenského Toma Jonesa“ – predčasne zosnulého **Karola Duchoňa**.

Alena Rumanovská

Rekonštrukcia Devínskej cesty dostáva reálne črty

Dňa 08.02.2021 vydal Okresný úrad Bratislava, odbor starostlivosti o životné prostredie súhlasné záverečné stanovisko k posudzovaniu vplyvov na životné prostredie (EIA) pre navrhovanú činnosť rekonštrukcie Devínskej cesty, ktorej navrhovateľom ako aj investorom je Hlavné mesto SR Bratislava.

Účelom rekonštrukcie v celom úseku od Základnej školy v Devíne až po Riviéru v Karlovej Vsi je prioritne odstránenie súčasného havarijného stavu. Prírodné v súvislosti s vyriešením havarijného stavu je aj zvýšenie bezpečnosti cyklistov a chodcov dobudovaním chodníkov a cyklotrasy. Problematika cyklotrasy je pritom mimoriadne citlivou otázkou, nakoľko Devínska cesta je posledný chýbajúci úsek, ktorý prepojí cyklotrasy európskeho významu Eurovelo 6 a Eurovelo 13.

V rámci rekonštrukcie sa taktiež počíta s obnovou zastávok MHD, sanáciou bezprostredne susediacich svahov a ich spevňovaním pomocou oporných a zárubných múrov, s napojením areálu kameňolomu, ale najmä riešením problematiky ochrany životného prostredia. Medzi priamo dotknuté územia, faunu a flóru patria najmä chránený areál Sihoť, prírodná pamiatka Devínska lesostep, prírodná rezervácia Slovanský ostrov a PR Fialková dolina.

Počas vyhodnocovania vplyvov na životné prostredie došli odborníci k zisteniam, ktoré mali za následok vypracovanie doplnujúcich štúdií s ďalšími zmierňujúcimi opatreniami vplyvov rekonštrukcie na životné prostredie. Jedným z finančne najvýznamnejších navrhovaných opatrení je vybudovanie ekoduktu pre zver v oblasti výustenia PR Fialková dolina, ktorého investičné náklady sa môžu hýbať v miliónových sumách. Príslušný posudzovací orgán sa vyjadril, že „súhlasí s realizáciou navrhovanej činnosti Rekonštrukcie Devínskej cesty so zväzšením preferencie navrhovanej lokality pre ekodukt – Fialková dolina.“

Či investor nájde prostriedky na vybudovanie ekoduktu je otázne, avšak určite zostáva nevyhnutné, aby sa havarijný stav tejto miestnej účelovej komunikácie, ktorá je podľa funkčnej triedy klasifikovaná ako B2 a je v správe Hlavného mesta, začal riešiť v dohľadnej dobe. Už teraz je zreteľné, že plánovaný harmonogram začiatku výstavby v 1. štvrťroku 2021 je nereálny, preto by bolo vhodné očakávať realistický termín, a to rok 2022.

Mgr. Martin Galát, poverený koordinátor

Rekonštrukcie Devínskej cesty za Mestskú časť Bratislava – Devín

NAŠA MATERSKÁ ŠKOLA JE „ZELENÁ“

Milí Devínčania, touto cestou sa k vám prihovárajú zamestnanci našej štátnej **Materskej školy na Kremelskej ulici č. 36** a kolektív programu (odporúčaného Ministerstvom školstva) s názvom **„ZELENÁ ŠKOLA“** prebiehajúceho od roku 2019 s prioritnou témou minulého a tohto školského roka: **ODPAD**. Informujeme vás, že nášmu pedagogickému zboru MŠ v spolupráci s Miestnym úradom a ostatnými aktívmi sa podarilo v minulom školskom roku zabezpečiť kvalitnejšie triedenie a odvoz separovaného odpadu v MŠ a skrásliť zelené okolie škôlky úpravou nádvoria, vybudovaním terapeutického chodníka a krmidiel pre vtáky. Ďakujeme za realizáciu Mestskej časti Devín, OZ Deti Devína – Naša materská škola, ako aj Anne Čibovej, Soni Kolenčíkovej a ostatným. V edukačnom procese pani učiteľky tvorili s deťmi aj z odpadového materiálu, čím šetrili používanie bežného pracovného materiálu. Deti si mali možnosť vytvoriť na dvore „cintorín odpadkov“ a vlastné jesenné ekologické krmidlo pre vtáčky. Pani učiteľky v najstaršej triede deti v MŠ oboznámili deti s významom zberu použitých batérií a o možnosti zberu kreatívnym spôsobom - vhođením cez odpadovú rúru do zbernej nádoby, ktorú mal na starosti pedagóg. Personál MŠ sa snaží znižovať odpad pri upratovaní školy prostredníctvom nákupov väčších balení čistiacich prostriedkov.

Občianske združenie Náš Devín tiež pravidelne prispieva k zlepšeniu nášho environmentálneho prostredia – realizáciu viacerých búr použitých detských vecí, športových potrieb, kníh a hračiek, za čo realizátorkám **Alexandre Riháčkovej**, **Kataríne Mihinovej**, **Daniele Keseliovej** a ich spolupracovníkom veľmi pekne ďakujeme!

kolektív MŠ a programu „Zelená škola“

KOMIX PETRA MIKULÁŠA — — — — V ZRKADLE

Ráno som sa spýtal, ako sa mám a hneď som si aj odpovedal, ďakujem za opýtanie, nie som síce celkom v norme, ale v podstate fajn. Rúško som mal nocou dole, nech slobodne predýchavam búrlivé sny o tejto zvláštnej dobe, práve som si ho ale radšej preventívne nasadil, čo ak by dýky nový kmeň kovidu, zo mňa, preskočil...

Odrazu som mal v sebe pokoj. V zrkadle som sa necítil až tak sám, našiel som sa a hneď som aj dostal nápad, reku, zájdime my pekne spolu dvadsaťdevinou, opýtame sa susedov, ako beží život a ako oni zvládajú sebazamykanie za okované lokdavnové dvere svojich domovov.

Nastúpili. Bolo nás pár a všetci zarúškovaní. Mlčali sme. Zrazu sa ma jedna pani opýtala, a ty ma nepoznáš? Povedal som, nie, aj keď podľa tónu, akým spod rúška znela, som mal dojem, že jej hlas ma volá, asi zhruba pred rokom, niečim oslovil. Ááá!!! Vravim s miernym výkričníkom. To si ty...? Suseda...! Prepáč... Vidíš, čo so mnou urobila samota, čo so mnou urobil povinný dvojmetrový odstup a ešte k tomu mám aj zahmlený zrak okuliar... Neverila by si, uvidel som z teba iba dáky hmlený tieň, len akýsi neidentifikovateľný úryvok, akúsi stať, akúsi ostatok a zvyšok si si asi radšej ponechala seba. Či? Ona na to, že to nevedí a potom už náš rozhovor bežal, ako na kolesách čas, aby nikdy neprestal. U nás je to s časom už raz tak. Nedá sa mu len tak stlačiť STOPka, aby okamžite zastavil a v pozore stál.

Čas ubehol. Náš prímestský stroj sa vo výročí deň zavírania planety pomaly dokymácal jamami výtlkov, vytĺčených ešte minulou zimou, tľučícich nám v hrudiach, ako naše nástojčivé srdcia a na zastávke na znamenie, zastal. Skonštatoval som, jéjda, ako nám ten rok okolo prebehol...

Prepáč, musím ísť. Ona na to. Doma, v zrkadle, ma čaká moje ja a dovoľ, nech sa na teba, aspoň očami usmejem. Čau.

PONORY DO DEJÍN DEVÍNA

O DEVÍNSKÝCH PAMÄTIHODNOSTIACH

Prvá známa pečať Devína

Písal sa rok 1983, keď na listine, ktorá sa nachádzala v Archíve mesta Bratislavy s dátumom 12.5.1407 našiel doc. PhDr. Peter Ratkoš, DrSc. pečať Devína s okriedleným býkom s legendou L-UCAX. Okriedlený býk je symbolom evanjelistu sv. Lukáša, ktorý je tiež patrónom lekárov a umeleckých maliarov. Okriedleného býka mal vo svojom znaku niekedy aj Lučenec a pochádzal ešte z 13. – 14. storočia, keď bol Lučenec poddanou obcou devínskeho panstva pod jeho najstarším pomenovaním, ktorého písomná forma bola – Dywen, Dyen, Dyuen. Listina s pečaťou Devína je uložená v Archíve mesta Bratislavy pod č. 752.

Barokové súsošie svätcov sv. Rócha a sv. Šebastiána

sa vypína na pravej strane lúky pred hlavným vstupom na hrad Devín. Svätci stoja na hranolovom stĺpe, ktorého predná časť je zdobená mašľou, kvetinami a plodmi. Na zadnej strane stĺpu je uvedený rok vzniku súsošia 1767 a iniciály R.O.F a AB, o ktorých, žiaľ, nevieme, komu patria. Obaja svätci na stĺpe sú v stojí, sv. Šebastián je privityvaný o strom a sv. Róchus ukazuje morové rany na nohe. Sv. Róchus je patrónom automobilistov, nemocníc

a tiež ochrancom chorých na nákazlivé choroby ako i na choroby nôh a kĺbov. Jeho atribútmi sú pes a anjel. Sv. Šebastián je zase patrónom atlétov, vojakov a ochrancom pred morom. Jeho atribútmi sú šíp a privityvanie o strom. Pôvodne súsošie stálo na hranici medzi Devínom a Devínskou Novou Vsou na mieste, kde je dnes Pamätník ruským vojakom, ktorí zahynuli v zajateckom tábore, ktorý sa nachádzal na týchto miestach.

Kamenná socha sv. Jána Nepomuckého

stojí pri severnej hradnej bráne na Muránskej ulici. Táto socha bola mnohokrát poškodená vandalmi, čo malo za následok, že sa vyhotovila kópia a originál umiestnili v Mestskom múzeu v Bratislave. Sv. Ján Nepomucký sa narodil okolo roku 1345 v Pomuku pri Plzni, bol kňazom, a preto je zobrazovaný v odeve mnícha, ktorý drží v rukách kríž s ukrižovaným Ježišom. Legenda hovorí, že pre neporušenie spovedného tajomstva bol mučený a popravený zhodením z Karlovoho mosta v Prahe do Vltavy. Stalo sa tak 20.3.1393.

Miesto popravy na moste označuje informačná tabuľka. Časť jeho ostatkov je uložená v katedrále sv. Víta v Prahe. Sv. Ján Nepomucký je patrónom lodníkov, pltníkov, mlynárov a právnikov.

Križ lodníkov je umiestnený na Slovanskom nábřeží. Pôvodný kríž bol železný, čas ho však zničil a dvakrát ho už nahradili dreveným. Pri tomto kríži sa pred plavbou na Dunaji modlili lodníci a rybári za šťastný návrat. Dnes má aj novú tradíciu. Modlitbou a spustením venca na hladinu Dunaja si na sviatok dušičiek obyvatelia Devína uctievajú pamiatku obetí Dunaja.

V predstavovaní nehnuteľných a hnuteľných pamätihodností budeme pokračovať aj v ďalších číslach Devínčana. Ak by ste, milí Devínčania, vedeli uvedené informácie obohatiť o nové poznatky, pomôžte nám tým rozšíriť poznávanie nášho krásneho Devína. Môžete tak urobiť písanou formou do schránky Cafe Eden na Hradnej č.5, resp. na mailovú adresu pavlina.rumanovska@gmail.com, prípadne telefonicky na číslo 0904/856768

Pavla Rumanovská, foto archív P.R

PRÁVNE OKIENKO

„Chcela by som vedieť, aké sú právne predpisy pri venčení psov v Devíne a aké sú postihy pri nedodržíaní vodenia psa na vôdzke?“

Držanie psov polarizuje občanov na dve skupiny. Na tých, ktorí psov vlastnia a chovajú a tých, ktorí nie. Každá z týchto skupín, asi celkom prirodzene, vníma odlišne podmienky chovu a najmä venčenia psov. Na uvedenú problematiku je však prijatý zákon, ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov. Práve právna úprava nám dáva odpoveď na každú susedskú nehodu v tejto oblasti. Konkrétny rámec úpravy držania a chovu psov následne zákon prenecháva jednotlivým obciam. Takže: **držanie psov v mestskej časti Devín upravuje prevažne všeobecne záväzné nariadenie mestskej časti č. 6/2003.** Základnou povinnosťou držiteľa psa je prihlásiť ho do evidencie psov, ktorú vedie obec, a to v tej obci, kde sa pes v danom roku prevažne zdržiava. Psa môže viesť mimo chovného priestoru len osoba, ktorá je na to plne spôsobilá a je schopná ho ovládať v každej situácii. Za psa vždy zodpovedá držiteľ psa či osoba, ktorá psa vedie, alebo nad psom vykonáva dohľad. Podľa zákona si obec môže nariadením vymedziť miesta, kde je voľný pohyb psa a vstup so psom zakázaný. V zmysle nariadenia tunajšej mestskej časti sa stanovuje, že: **v zastavanom území mestskej časti Bratislava-Devín je voľný pohyb psov zakázaný a lokality, kde je vstup so psom zakázaný, nevymedzuje.** Presné vymedzenie pojmu zastavané územie obce je obsiahnuté v stavebnom zákone; zjednodušene môžeme povedať, že ide o intravilán (zastavanú časť) obce. Z uvedenej právnej úpravy teda vyplýva, že: **v Devíne je možné psa viesť len na vôdzke, v opačnom prípade sa držiteľ psa dopúšťa priestupku. Za tento priestupok je možné uložiť pokutu až do výšky 165 EUR.**

Priestupkami na úseku držania psov je aj napríklad neprihlásenie psa do evidencie obce, nezabránenie útoku psa na človeka či zvierata, alebo nezabránenie inému spôsobu ich ohrozovania psom, nepreukázanie známku totožnosť psa a podobne. Priestupky na úseku držania psov prejednáva obec a v blokovom konaní obecná polícia a orgán Policajného zboru, pričom výnos z pokút je príjmom rozpočtu obce okrem výnosu pokút uložených v blokovom konaní orgánmi Policajného zboru, ktorý je príjmom štátneho rozpočtu. Keďže obec upravuje podmienky držania psov vlastným nariadením, je možné aj v našej obci prípadné prijaté nariadenie upraviť, avšak len za dodržania limitov daných zákonom.

Vaša poslankyňa Jana Jakubkovič

SEPARUJEME ODPAD V DEVÍNE

Prípravte sa – Pozor – Nepremeškajte !!!

Miestny úrad pripravuje v jarnom termíne zber odpadu s obsahom škodlivých látok!

Kde? Vo dvore požiarnej zbrojnice

Kedy? Termín zberu bude uverejnený na www.devin.sk a na fcb Devínčania

Čo sa bude zbierať? staré náterové hmoty, odpadové rozpúšťadlá, pesticídy, oleje a tuky, batérie a akumulátory, žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť, vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluorované uhľovodíky (chladničky, mrazničky a pod.), vyradené elektrické a elektronické zariadenia a spotrebiče (počítače, televízory, monitory, žehličky, práčky, mixéry a pod.).

SEPARUJEME SPRÁVNE?

PAPIER

Patrí tam: Noviny, časopisy, reklamné letáky, kancelársky papier, papierové obaly, škatule, kartóny...

Nepatrí tam: Mokrý, mastný alebo inak znečistený papier (bločky z pokladníc), použité vreckovky, plienky a hygienické potreby. Ani použité roľky z kuchynských utierok a toaletného papiera a obaly z vajec, pretože sa už nedajú druhotne spracovať.

SKLO

Patrí tam: Nevratné obaly zo skla z alkoholických alebo nealkoholických nápojov, poháre, sklenené nádoby, sklenené črepy, tabuľové sklo (väčšie množstvo patrí na zberný dvor).

Nepatrí tam: Keramika, porcelán, autosklo, zrkadlá, TV obrazovky a pod.

PLASTY

Patrí tam: Neznečistené obaly (v prípade potreby opláchnuť trochu vody) – PET fľaše z nápojov, nápojové kartóny napríklad tetrapaky z mliečnych výrobkov, ovocných nápojov a vína, plastové obaly z pracích alebo čistiacich prostriedkov či kozmetiky (šampónov, saponátov, aviváže) a pod.

Nepatrí tam: Novodurové rúrky, obaly z nebezpečných látok ako napr. motorových olejov, chemikálií, farieb a pod.

Použitie jedlé oleje a tuky – zberný kôš sa nachádza na dvore Miestneho úradu

Biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad – hnedé zberné koše pri rodinných domoch a v prípade väčšieho množstva aj zberný dvor na Kozičovej ulici č. 24 (iba v sezóne od marca do novembra).

Odpad s obsahom škodlivých látok – zber vo dvore požiarnej zbrojnice v Devíne v jarnom a jesennom termíne. Obyvatelia Bratislavy môžu tento druh odpadu bezplatne po celý rok na Zbernom dvore OLO na Starej Ivánskej ceste 2 počas otváracích hodín.

Objemný odpad – zber do veľkokapacitných kontajnerov pristavených podľa aktuálneho zoznamu v jarnom a jesennom termíne.

Veľkokapacitné kontajnery (VKK) budú pristavené na Kozičovej ul. 24 vo dvore v dňoch:

19. marca 2021 (piatok) od 10:00 do 18:00 hod

20. marca 2021 (sobota) od 9:00 do 18:00 hod

26. marca 2021 (piatok) od 10:00 do 18:00 hod

27. marca 2021 (sobota) od 9:00 do 18:00 hod

Katarína Šulovská

PREDSTAVUJEME DEVÍNČANOV

PAVOL A HANA
MUCHOVCI

NA CESTE TÝM ISTÝM SMEROM

Dáva sa na známosť, že do nášho malého Devína, kde sa to len tak hemží umelcami rôzneho druhu, napriek izolácii v čase korony, nejaká tá lastovička vždy priletí. I stalo sa tak aj v prípade cédéčka Cello sonatas, ktoré koncom minulého roka vymysleli a nahrali za kulisami devínskych kopcov, lúk a lesov mladí hudobníci a manželka Muchovci. Pavol si sadol za violončelo, Hanka za klavír a výsledkom je krásny nosič so skladbami Beethovena, Schuberta a Griega. Zoznámte sa s týmto sympatickým párom muzikantov.

Ich vzťah s Devínom sa začal, keď sa zoznámili. Hankin dedo Jozef Breza vlastnil pozemok a záhradu na kopci Dolné Koruny, kam pravidelne chodieval a s láskou si ju zveľaďoval. A nakoľko Pavol trávil detstvo na chalupe u starých rodičov na strednom Slovensku a robota okolo domu mu šla od ruky, jeho snom bolo postaviť si dom. Pozemok na Devíne im obom učaroval a milý dedo im ho s radosťou postúpil, no mal podmienku – musí na ňom stáť dom. Pre mladomanželov nebolo krajšej a radostnejšej výzvy. Riadili sa porekadlom: postav dom, zasaď strom... a dnes sa im v záhrade pri dome hrajú už dve ratolesti.

Obaja pochádzajú z muzikantských rodín. Pavol je syn primára Moyzesovho kvarteta Stanislava Muchu. „V našej rodine každý na niečo hral – jedna sestra na klavír, druhá na husle, mama na gitaru, takže chudáci susedia... (smiech) S mojím muzikantstvom sa to začalo pri jednom nedeľnom obede, mal som asi šesť rokov, keď som vzal zo špásu do ruky varechy, akože sú to husle. Otec zhodnotil, že, aha, máš dobré ruky, prihlásime ťa na ZUŠ-ku. A keď sme na tú ZUŠ prišli, začul som z jedných dverí zvuk violončela. Vošiel som dnu a už som z nich nevyšiel... „

Aj Hanka je z hudobníckej rodiny, jej babička Alžbeta Brezová bola učiteľka klavíra na prvej hudobnej škole v Bratislave, ZUŠ Miloša Ruppeldta na Panenskej ulici 11. „S hudobnými začiatkami sa mi spájajú dve ženy – moja maminka a moja babička. Maminka okrem toho, že veľmi obstojne a často hrávala doma na klavíri, ma „zaštepila“ láskou k hudbe a k umeniu. Babička mi zase pripomínala, že bez každodennej a pedantnej práce z tej hudby nebudem mať dlhodobu radosť. Mala som šťastie, že som viac menej od mala vedela, že po základnej škole chcem ísť na konzervatórium a potom na vysokú školu. A teraz na doktorandskom štúdiu zisťujem, že okrem hrania ma veľmi naplňuje aj podrobnejšie študovanie hudby.“

Prvýkrát sa videli ešte ako deti na koncerte v Komárne a potom sa vlastne stále obchádzali – keď Hanka nastúpila na konzervatórium, Pavol už šiel na VŠMU a keď ona začala študovať na vysokej, on smeroval na akadémiu do Prahy. Ale cesty ich napokon zviadli dokopy. „Myslím, že v mojom vzťahu k Paľkovi som iskru dlho nehládala. Keď sme sa po niekoľkých rokoch opäť stretli na škole, boli sme obidvaja unavení z

predchádzajúcich vzťahov a nemali sme záujem o „randenie“. Párkrát sme boli na káve, kde sme prebrali zopár dôležitých životných otázok a zistili, že vlastne chceme to isté. Toto vedomie, že predtým sedí človek, ktorý túži po tom istom, čo ja, nakoniec k tej iskre viedlo. Po pár mesiacoch sme sa zasnúbili... Ale jeho modré oči sa mi páčili od začiatku...“ priznáva Hanka.

Hudba je rehoľa, ktorej sa hudobník upíše na celý život. Každodenné cvičenie chce odhodlanie a lásku. To krásne zadostučinenie však nakoniec nastane vtedy, keď sa život objaví v hudbe. Kedy sa tak stane? Hanka prehodnocuje: „V hudbe je život vtedy, keď nie je narušený trojuholník: dielo (skladateľ) – interpret – poslucháč. Ak jedna z týchto zložiek sa začne nahrádzať, tak život v hudbe je ohrozený. Vidíme to aj v tejto situácii, keď nemáme publikum a všetky koncerty dostávajú online podobu. Samozrejme, je to lepšie ako nič, ale ten prenos od človeka k človeku je nenahraditeľný a pre interpretáciu hudby absolútne kľúčový.“

Chvilke krásneho súladu medzi dielom, interpretom a publikom sú jedinečné a stoja za všetku tú námahu pri cvičení. Pavol spomína: „Je to úžasný pocit, keď človek dokáže dojať sám seba... Mne sa to stalo, keď som v roku 2011 hral záverečný koncert na akadémii v Prahe – šlo o violončelový koncert Edvarda Elgara z cyklu Ti najlepši s Filharmóniou Hradec Králové. Keď som koncert odohral, ľudia dlho tleskali a mne sa tak roztriasli kolená, že som sa skoro rozplakal. Bol to veľmi silný zážitok. Druhý prišiel, keď sme sa ako Mucha Quartet na súťaži Paola Borcianiho, ktorá patrí k najprestížnejším v kategórii sláčikových kvartet, dostali do finále. Hrali sme a ja som sa pozrel smerom k porote a všimol som si, že Martha Argerich, klaviristka svetového mena, sa na mňa usmieva. Bolo to povznášajúce, nikdy na to nezapudnem...“

Mucha Quartet

Štvorica hudobníkov sa dala dokopy ešte na konzervatóriu, kde študovali v triede Stanislava Muchu. Chceli hrať komornú hudbu a smelo si povedali, že idú do toho. „Naším vzorom bolo vždy Moyzesovo kvarteto, ktorého hráči hrávali s veľkými hudobníkmi, mali za sebou krásne koncerty a súťaže,“ spomína Pavol. Odvtedy ubehlo už šesťnásť rokov a Mucha Quartet sa vo svete komornej hudby etabloval na popredných priečkach, má za sebou desiatky cien na najdôležitejších medzinárodných súťažiach a absolvoval koncerty na domácom i svetových javiskách. V telese sa vystriedali dvakrát druhé husle, raz viola, ale prvé husle zostali. Dnešné zoskupenie okrem violončelistu Pavla Muchu a primára Juraja Tomku tvoria druhé husle Juraja Ostroluckého, na violu hrá Veronika Kubešová. Je dôležité, že okrem hudobného súladu si muzikanti musia sadnúť aj ľudsky...? Pavol súhlasí: „Otec hovorí, že kvarteto je manželstvo štyroch až ôsmich ľudí – keď sa do telesa počítajú aj manželky... Evidentne nám to však fungu-

je, hoci ako už náš názov naznačuje, tiež máme svoje „muchy“... Prišli aj ťažšie chvíle, napríklad, keď náš sekundista, druhé husle, s ktorým sme absolvovali všetky dôležité súťaže, nám oznámil, že ide študovať za kňaza do Ríma. Prišlo to tak náhle, že sme si museli v krátkom čase hľadať za neho náhradu, našťudovať nový repertoár. Nejako sme to nakoniec zvládli, na súťažiach sme vyhrali, čo sa dalo, takže určite nás to posunulo ďalej aj po ľudskej stránke.“

Repertoár má na starosti primárius v kvartete Juraj Tomka a okrem klasických komorných skladieb ho prispôsobuje aj želaniam publika. V poslednom čase, ktorý je pre koncerty na verejnosti ťažký, sú Muchovci vďační Vladimírovi Godárovi, ktorý vedie hudobné združenie Albrechtina. Vďaka nemu sa dostali do éteru i do programu Rádia Devín a momentálne ich môžu sledovať priaznivci online. O Mucha Quartet je známe, že okrem klasickej hudby sa nebránia napríklad ani ľudovej hudbe. Pavol sa k tomuto žánru rád priznáva: „To určite nie. Dokonca vďaka nášmu susedovi, Devínčanovi Paľovi Maruščákovi, sme nahrali CD s ľudovou hudbou Štyria hudci v Poľsku. A tiež Slovenské spevy s Ivou Bittovou, ktoré sme skúšali dokonca U Srnčika. Pred rokmi sme mali aj koncert v kostole. Vedel som už, že budeme stavať na Devíne, ale ešte som nevedel, že budem Devínčan. „ A keď sme už pri Devíne, nie je možné nespomenúť Pavlovo spevácke účinkovanie v chrámovom zbere Ad Hoc. Dokonca aj vďaka tejto skúsenosti sa rozhodol zdokonaľiť svoje spevácke umenie, k čomu sa nebojácne priznáva: „Začal som sa učiť spievať a dal som si za cieľ študovať u Petra Mikuláša na VŠMU spev. Plánujem komorné skladby nášho telesa oživiť spevom, konkrétne vlastným tenorom.“ A prezrádza, že jeho cieľovou rovinkou je ária Rodolfa z Bohémy Giacoma Pucciniho Che Gelida Manina.

CD Cello Sonatas

je projekt, ktorý vznikol na pôde Devína. Pavol a Hanka nacvičovali na domácich koncertoch a ich poslucháčmi boli miestni susedia. Devínske lesy a vinice tvorili inšpiratívne pozadie na fotenie obálky cédéčka, čo je dielom fotografky a tiež Devínčanky Barbory Jančárovej. Beethoven bola Pavlova voľba a Schubert nápad Hanky, lebo ide o dizertačnú tému jej doktorandského štúdia. No a Griegova sonáta

je korunkou na tomto trojlístku. „Keby to bolo na mne, tak si Schubertovu sonátu nevyberiem, lebo patrí medzi najťažšie veci, ktoré sa na violončele hrajú. Najviac som pyšný na Griegovu sonátu, je to úžasne napísaná skladba. Predtým som ju nepoznal, posunula mi ju Hanka a až keď som ju začal cvičiť, som zistil, že vlastne zo všetkých troch skladieb sa mi najviac páči práve Grieg,“ priznáva Pavol.

A Hanka dopĺňa: „Myslím, že ja som tak trochu tlačila na Paľka, aby sme spolu niečo vytvorili. O výber skladieb som sa viac menej starala ja a vybavovanie vecí okolo grantu a nahrávania mal na starosti on. Ale, samozrejme, že realizácia bola možná až po niekoľkých koncertoch, keď sme dospeli do štádia, že chceme našej interpretácii dať stálejšiu podobu.“

Keď pracujú manželia na jednom projekte spoločne a dokonca hudobnom, kde každý hrá na svojom nástroji, ktoré sa musia zladať, natiska sa otázka, či nedochádza občas k drobným nedorozumeniam? „Myslím, že v tejto oblasti sme naučení istému profesionálnemu bontónu. Ja nacvičím svoj part, Paľko svoj a potom cvičíme spolu a vraciame sa k miestam, ktoré nám nejdú. Každý z nás vie, kde je jeho slabé miesto a na čom musí popracovať. Samozrejme, nejaké tie prekrútené oči a oduté tváričky sa vždy objavajú... (smiech) Snažím sa však vypočuť si Paľkove námietky voči mojej hre, keď sa mu niečo nepozdáva. Nie vždy je to ľahké, ale som veľmi vďačná, že mám pri sebe takého citlivého hudobníka a že mi je ochotný povedať svoj názor,“ so štipkou ženskej diplomacie priznáva Hanka. A dodáva, že keď spolu hrajú, rozumejú si a intuitívne cítia, že idú tým istým smerom.

Keď je hudba v živote

Znakom pohody v ich vzťahu sú chvíle, keď si Hanka sadne za klavír a Pavol spieva. „Tešíme sa z toho, čo si pri koncertoch nemôžeme len tak dovoliť – z takého toho zdravého amatérizmu, z čirej radosti z hudby.“

No čo vtedy, keď príde k takej bežnej manželskej disharmónii? Kto prvý sadne za nástroj, aby ju urovnal? Vraj jednoznačne Hanka. „Pre mňa je cvičenie a hranie na klavíri istý druh psychohygiény, ktorá vždy zaberie. Paľko má violončelo viac spojené s prácou. Vidím ho cvičiť, lebo ide na skúšku alebo koncert, ale ešte som ho nevidela sadnúť si za nástroj, lebo som ho nahnevala. Zato ja si sadám ku klavíru častejšie...“ (smiech).

Hudba je pre nich každodenným spoločníkom, životnou potrebou, z ktorej sa stal zvyk. „Ak nemôžem cvičiť, tak si niečo vypočujem. A ak ani to nie, tak o hudbe aspoň rozmýšľam. Povedala by som, že ide o každodenné nahliadnutie do dokonalého sveta,“ vyznáva Hanka. A pri otázke, kedy príde chvíľa, keď je život hudbou, sa zamyslí. „Život pre mňa nie je hudba, ale obrovský dar, ktorý má cenu s hudbou ako aj bez hudby, s vierou, aj bez viery. No hudba je jedným z prostriedkov kultivácie človeka. Rovnako ako viera alebo vzdelanie, tak aj hudba má tú silu, že potláča naše najprimitívnejšie vášne a kultivuje náš, inak všedný živočíšny život.“

Manželia majú výhodu v tom, že si môžu doma zahrať. Hanka súhlasí: „Ak ste v úzkom kontakte s hudbou, vaše myšlienky majú vždy veľmi pozitívne smerovanie, čo teraz ľuďom často chýba. S deťmi je to však momentálne na hranici nemožnosti...“ (smiech)

Áno, ich dve ratolesti – štvorročný Jakubko a pätnásťmesačná Alžbetka im dávajú riadne zabráť. Hanka opisuje, ako reagujú na muzicírovanie rodičov: „V každom kúte domu je nejaký hudobný nástroj. A Jakubko na druhé narodeniny dostal malé huslíčky a tieto Vianoce aj mal violončelo. Počas dňa stále niekto z nás dvoch hrá alebo spieva. Manželova uniforma je oblek s motýlikom a naše rozhovory sa točia okolo našej práce, o skúškach v kvartete, koncertoch, nahrávaníach. Deti to nasávali s materským mliekom. Aby som si mohla aj ja trochu zahrať na klavíri, naučila som Jakubka hrať so mnou na huslíčkách alebo violončele, akože sme duo... Poznám hlavné témy klavírných skladieb, ktoré momentálne cvičím, ako aj vrcholné úseky opier, ktoré si vyspevuje manžel. O to viac sa potom pousmejeme, s akou obľubou si spieva pesničku *Náš malý pes Bobi*, ktorá prevažuje aj toho Beethovena.“ (smiech).

Život na Devíne

Muchovci si pochvaľujú, že Devín im vytvára ideálny exteriér pre život. „Je to tu veľmi prajné a tiché prostredie na tvorbu a umenie aj v tomto nepriaznivom období, a hlavne, máme kam chodiť na prechádzky. Nevieť si predstaviť život niekde na sídlisku už aj kvôli našej práci,“ tvrdí bývalý Petržalčan. A ako vyzerá ich ideálny devínsky deň? „Ráno veľká dvojhodinová prechádzka, potom si dve hodiny pocvičím, obed, práca v záhrade, kúpanie sa u susedov s kopou detí a podvečer západ slnka hore na vodárni alebo makový rožtek v *Ahoy Cafe...*“ zasníva sa Hanka. A Pavol v snívaní pokračuje reálnejšie: „Vedel by som si predstaviť pre potreby devínskej kultúrnej scény nový klavír. Nie je to až taká veľká položka a publikum, po tomto pandemickom čase, by bolo iste vďačné za koncerty...“

No dovedty, kým sa vrátíme do starých koľají, si musíme živé koncerty odoprieť. Ale máme tip na liek v čase izolácie. Pustíť si **CD Cello Sonatas (ak si chcete obohatiť fonotéku o tento rýdzo devínsky klasický hudobný produkt, píšete na p.mucha.cello@gmail.com alebo volajte na 0908420784)**, otvoríť okná, nech z toho majú niečo aj susedia a vtáci konkurenciu, sadnúť si s blízkymi k poháriku devínskeho vína a len tak potichu počúvať. Lebo kým dokážeme vnímať krásu, ktorú stvoril človek pre človeka, máme stále nádej...

ami, foto Barbora Jančárová

PAVOL MUCHA (34)

Už ako dieťa sa javil ako výrazný talent a získaval ocenenia na súťažiach. V roku 2005 sa stal absolútnym víťazom súťaže slovenských konzervatórií v odbore viola, violončelo a kontrabas pod vedením Karola Filipoviča, v tom istom roku vyhral štipendium na štúdium hudby v holandskom Bergene a začal koncertovať s veľkými orchestrami. Bakalárske štúdium sólovej hry na violončelo dovŕšil na VŠMU v Bratislave pod vedením prof. Jána Sláviky a v roku 2010 tam dokončil aj magisterské štúdium komornej hry spolu s kolegami z Mucha Quartet. Zároveň študoval na pražskej AMU, kde úspešne ukončil štúdium v triede prof. Mikaela Ericssona. Doktorandské štúdium absolvoval opäť v Bratislave, neskôr sa venoval postgraduálnemu štúdiu na univerzite vo Viedni a tiež štúdiu komornej hudby v Madride. S Mucha Quartet získali významné umiestnenia na domácich i medzinárodných súťažiach v Prahe, Viedni, Taliansku, Francúzsku... Zúčastnil sa na početných medzinárodných kurzoch komornej hry, ako sólista spolupracoval napríklad s komorným orchestrom Comorra, bratislavskou Capellou Istropolitnou, Moyzesovým kvartetom či Symfonickým orchestrom Bohuslava Martina a Filharmóniou Hradec Králové. S Mucha Quartet absolvoval desiatky účinkovaní na domácich i zahraničných festivaloch hudby, koncertných cykloch a recitáloch. Pôsobil aj v symfonickom orchestri Slovenskej filharmónie a v orchestri Opery a baletu SND. Ako pedagóg vyučuje na ZUŠ v Senci, na Štátnom konzervatóriu v Bratislave a na VŠMU.

HANA MUCHOVÁ (32)

Vyštudovala hru na klavíri na bratislavskom konzervatóriu u Petra Čermana a VŠMU u Františka Perglera. Už počas štúdií sa zúčastnila na viacerých domácich i medzinárodných súťažiach a získala prestížne ocenenia. Absolvovala niekoľko majstrovských interpretačných kurzov napr. v Izraeli alebo v Maďarsku. Pracovala pod vedením renomovaných osobností ako V. Derevianko, E. Krasovsky, A. Goldstein, A. Mdooyants, D. Bashkurov, J. Ribera, J. Rose, G. Kwok, B. Szokolay, G. Eckhardt, L. Lazar, M. Abrahám, L. Holics, L. Rév... V poslednom čase sa venuje naštudovaniu klavírnej a sonátovej tvorby Franza Schuberta v spolupráci s Mucha Quartet.

NA NÁVŠTEVE

V SOKOLIARNI A V MINIZOO

Devín leží v lone prírody, lesy máme priamo za domami a srnky, zajace, bažanty, lišky či diviakov stretávame na prechádzke na kopcoch pravidelne. A táto naša devínska prírodná zoo bola šťastie inšpiráciou pre založenie Sokoliarne a minizoo na Muránskej ulici.

Sokoliar a správca minizoo **Ján Šenkýrik** nikdy nenazve svojich chránencov zvieratá. Sú to vždy – zvieratká. Pozná ich povahu a každý z obyvateľov zvieracej farmy má svoje meno. „Areál sme začali budovať v roku 2016 na jar a v auguste sme otvorili brány pre verejnosť. Na priestore skoro jedného hektára tu žije asi sto rôznych zvierat. Zameriavame sa hlavne na chov dravých vtákov – sokolov, orlov, myšiakov a rôznych sov. Začínali sme s desiatimi dravcami, tromi ovečkami, lamou a miniprasiatkom. Zvieratká každý rok pribúdajú a dnes tu máme päťdesiat dravých vtákov, stádo dvadsiatich ovečiek a kozičiek, ale aj austrálskeho pštrosa emu, lamu, poníka, oslíka, fretku, teda takých predstaviteľov zvieracej ríše, ktoré ľudia bežne nestretávajú.“

Na začiatku boli dravce

„Ku chovu zvieratiek ma viedol od malička otec. Mali sme doma chovnú stanicu mopslíkov a papagájov. A keď som mal trinásť rokov, zoznámil som sa s dravými vtákmi.“ Stretnutie to bolo podľa všetkého osudové, lebo tieto nádherné dravé operence Jankovi učarovali natoľko, že mu bolo jasné, kade sa budú uberať v budúcnosti jeho kroky. „Študoval som na Strednej poľnohospodárskej škole v Trnave odbor agropodnikanie a moje prvé pracovisko bolo na hrade Červený kameň, kde v tom čase pôsobili sokoliari. Neskôr som sa dostal do susedného Rakúska, kde som pracoval niekoľko rokov v zariadení, kde chovajú sokolov pre arabských šejkov. Zabezpečovali sme biologickú ochranu pre rôzne firmy, napríklad pre vojenské letisko v meste Zeltweg v Štajersku.“

Dozvedáme sa, že dravé vtáky, okrem toho, že sú krásne sfarbené, svojím výzorom ušľachtilé, sú aj veľmi užitočné. Využívajú sa napríklad na ochranu letísk, kde odháňajú iných vtákov – holuby, vrany, ktoré, keď sa dostanú do letovej plochy, môžu spôsobiť leteckú haváriu. Sokoly sa využívajú aj v okolí historických budov, kde bránia holubom, aby znečisťovali tieto zariadenia a vidieť ich aj v blízkosti golfových ihrísk, kde strážia upravené trávniky pred náletmi čajok. No a v neposlednom rade, a to je pre nás, Devínčanov, ktorí sa snažíme o úrodu hrozna, zvlášť interesantné, dravce dávajú pozor aj na vinohrady. „Biologická ochrana spočíva iba v plašení vtáctva, dravce iným vtákom neublížia. Sú prirodzeným predátorom pre väčšinu voľne žijúcich vtákov a keď ich tieto vtáci zbadajú, snažia sa čím skôr odletieť. Naše sokoly chránia vinohrady, ale napríklad aj čučoriedkové plantáže na juhu Slovenska, ktoré ohrozujú svojimi nájazdmi škorce, lebo čučoriedky, rovnako ako hrozno, sú ich obľúbenou maškrtou.“

Ako sa emu zo Záhoria medzi kozičky dostal

Obchádzame okolo výbehov s kozami a ovcami rôzneho sfarbenia a rôznych druhov, ktoré si žijú svojím pokojným spoločenským životom a tešia sa na každého nového návštevníka. Hlavne Janka príde hneď pozdraviť emu so zapamätateľným menom Ema, ktorému jeho spolubývajúce nedávno trochu „pocuchali“ perie, tak je teraz trochu oškľbaný... Evidentne to však na ňom nezanechalo žiadne stopy smútku, lebo sa raduje pri pohľade na svojho pána. „Keď som ho priniesol domov zo Záhoria, mal na výšku asi tridsať centimetrov. Spočiatku som ho choval v papierovej škatuli v byte a postupne ako rástol, šiel do väčšej a ešte väčšej prepravky, potom do voliéry k holubom a keď sa tam už nezmestil, dali sme ho do voľného výbehu. A dnes je šťastný, že má svoju „rodinu“...“

Zvieratká si nás zvedavo obzerajú, ale hlavne sa venujú svojej najobľúbenejšej činnosti – krmia sa. „Vytvorili sme pre nich harmonickú symbiózu spolunažívania. Tie najmenšie sa narodili už tu, na farme, a preto sa navzájom akceptujú, vedia, že patria do tejto zvieracej rodinky. V areáli sú dve chovné skupiny kôz a oviec a samičky a samčeka sú v samostatných ohradách. „Náš chov sa začal tromi kozičkami a jedným capkom, ktorí boli prvými obyvateľmi našej farmičky. Najstaršia kozička Lejdy je sfarbená do hnedo a podľa farby srsti je na pohľad jasné, kto sú jej potomkovia. Po nej sme kúpili slovenskú bielu kozičku Mili, známu z dedín našich starých rodičov a je to plemeno, ktoré sa chovalo hlavne na mlieko. No my nie sme produkčná farma a nevyrobíme žiadne živočíšne produkty. Ide nám o to, aby sme mestským ľuďom ukázali zvieratká a predviedli možnosť ich spolunažívania.“

Janko si trochu pošťazuje: „Návštevnosť bola za minulý rok veľmi slabá a tento rok sa ešte sezóna ani nezačala. Nemohli sme si dovoliť zvyšovať stavy, t.j. dávať zvieratkám vo veciach lásky voľnosť, pretože leďva pokryjeme náklady na to, aby sme mohli zabezpečiť základnú starostlivosť...“ No, ako pozorujeme kozičku Mili s bruškom, zdá sa, že capko si cestičku predsa len našiel a prišiel na zálety...

V kráľovstve lamy Gaštana

Prechádzame k ďalšej ohrádke, ktorej kraľuje a dominuje šesťročný samček lamy Gaštan. Nevenuje nám pozornosť, lebo má čo robiť: kľáčiac na kolenách vyjedáva seno, čo vypadlo zo senníka. Keď nás zbadá, vzpriami sa, vztýči hlavu a počí

nás pohľadom. Majestátny samček, len čo je pravda. Neďaleko neho sa tmolí vo svojej chlpatéj kožušinke baranček z plemena ouessantská mini ovca a Janko vysvetľuje, že pochádza z francúzskeho ostrova Ouessant v prielive La Manche. Vo svojej domovine žije voľne v horských oblastiach, kde sú často nehostinné podmienky, pramálo vegetácie a pred dažďom, snehom a mrazom ju chráni práve jej huňatá kožušina. Čo s tou ovčou vlnou? „Bohužiaľ, v dnešnej dobe už o ovčiu vlnu nie je záujem a chýbajú aj spracovatelia, preto väčšina vlny končí na skládke odpadu ☹“, vzdychne si Janko. „Všetky ovečky dávame pred letom strihať – chodí k nám odborník Jožko zo stredného Slovenska. Tento kaderník ovečiek príde raz do roka, ostrihá nám všetky zvieratká a tie sú mu za to veľmi vďačné.“

Zaujímá nás, ako to funguje v spoločenstve zvierat na farme. Aj tu existuje rovnako ako vo voľnej prírode hierarchia? Keď „kráľ“ zahučí, všetci vedia, že majú poslúchať? „Zvieratká, ktoré sú tu najdlhšie, sa správajú dominantne a dávajú to najavo tým, že sa idú najesť ako prvé. Napríklad capko Barny a lama Gaštan majú prednostné právo, ktoré ostatné osadenstvo musí rešpektovať.“

Terapia sokolmi

Sokoliareň a minizoo funguje ako občianske združenie, ale aj ako spoločnosť s ručením obmedzeným. Eseročka prevádzkuje minizoo a OZ vychováva mladých sokoliarov, organizuje záujmové krúžky pre deti a mládež a hlavne sa venuje ornitoterapii. „Je to unikátna forma terapie, niečo ako terapia s koníkmi alebo so psíkmi. Pracujeme s deťmi, ktoré majú istý handicap, hlavne psychické problémy. Pri ornitoterapii využívame malé sovičky a ich pokojnú povahu. Spolupracovali sme aj so školou na Mokrohájskej ulici pre žiakov s telesným postihnutím a deťom sme poskytli pracovisko na získanie zručností pred konkurznými skúškami – prax si u nás vykonávali žiaci z odborov chovateľa a záhradníci. Budúci záhradníci si vyskúšali bežné záhradnícke práce ako kosenie trávy a úpravu zelene a chovatelia sa zdokonalili v kŕmení, napájaní a čistení zvieratiek.“

Prichádza jar...

... a to je obdobie, keď sa hlási o slovo láska ako v ľudskej, tak aj vo zvieracej ríši. Nuž a my sme mali šťastie – sokoly nám predviedli svoj rituál lásky priamo pred našimi očami. A Janko potmehúdsky skonštatoval: „Už je tu jar...“ Sokoliareň sa snaží pomáhať týmto milostným aktivitám a napomáha umelému odchovu. Z jednotlivých druhov vyberajú chovné páry – samčeka a samičku a snažia sa im vytvoriť vhodné podmienky na hniezdenie. „Máme za sebou už niekoľko úspechov, no nie je vždy jednoduché nájsť toho správneho samčeka a samičku, lebo ako v ľudskom svete, tak ani v tom zvieracom si nemusia vždy sadnúť... Sokoly sú známe tým, že si nestavajú hniezda a hniezdia priamo na skalných plošinách, alebo si nájdu hniezdo po iných vtákoch.“

Dravce si spokojne sedia vo voliérach a sledujú okolie krásnymi veľkými múdrymi očami. Na svoje si však prídu hlavne vtedy, keď sa môžu imponantne predviesť pri letových ukázkach. V sokoliarni sú rozdelené do dvoch skupín: v jednej sú takzvané komerčné a v druhej lovecké dravce. „Sokoliarstvo je prapôvodne umenie o spôsobe lovu v prírode. Človek začal využívať schopnosť dravých vtákov, aby si zabezpečil potravu. Odporoval, ako si dravec uloví korisť, prenasledoval ho a potom mu tú korisť ukradol. Neskôr človek dravca chytil, začal ho cvičiť a tak vzniklo sokoliarstvo. Bolo pred 4000 rokmi. „

Ale čo vtedy, keď príroda vyšle signál a vtáci pocítia volanie slobody? „Za tých päť rokov sa nám nestalo, aby nám dravec uletel natrvalo. Môže sa stať, že zabľúdi, alebo počas výcviku príde neplánovane zlé počasie, odfúkne ho vietor, či prileť iný dravec, ten náš sa splaší, odletí, ale vždy ho vieme nájsť.“

Nemocnica pre choré zvieratká

Minulý rok sa devínskym milovníkom zvierat podarilo vybudovať aj záchrannú stanicu pre poranené voľne žijúce živočíchy. „Keď ľudia nájdu v prírode zraneného dravca, spevavca alebo iné zvieratko, napríklad ježka, oslovia Štátnu ochranu prírody, ktorá zabezpečí odchyt tohto živočicha a jeho ošetrovanie u veterinára. A my, ako chovná a záchranná stanica, ho potom umiestnime v oddelenej ubikácii a snažíme sa ho zrehabilitovať, aby sa čím skôr mohol vrátiť do voľnej prírody. Momentálne tu máme niekoľkých ježkov. Lebo keď sa ježkovia narodí v neskoršom období roka, keď by sa už mali ukladať na zimný spánok, nemajú dostatočnú hmotnosť na to, aby zimu prežili. Tieto zoslabnuté mláďatká sa k nám dostanú, my ich vykrmíme a keď získajú potrebnú hmotnosť, vypustíme ich do prírody. Teraz napríklad ošetrujeme poraneného myšiaka lesného, ktorý mal zlomené kridlo. V lete sme tu zase mali labute, ktoré boli priotrávené na Štrkoveckom jazere, alebo mali rybársky háčik zapichnutý v krku. Pomohli sme už asi strom kusom chránených živočíchov.“

ZOO pre malých i veľkých

Minizoo majitelia postupne budovali tak, aby vznikol komplexný areál pre rodiny s deťmi. Deti sa môžu vyšantiť na preliezkach, rodičia zase osviežiť dúškom devínskeho ríbezľáku. Zvieratká sú zvyknuté na ľudskú komunitu, deti sa k nim môžu pokojne priblížiť, pohladkať ich, pohrať sa s nimi a netreba sa báť nákazy, sú pod stálou veterinárnou kontrolou. Ozaj, ako je to s kŕmením? „Návštevníci našej farmičky dostanú od nás kŕmenie pre zvieratká pri vstupe zadarmo, prípadne si môžu priniesť vysušené pečivo, mrkvičku alebo šalátik.“ Poník Zubko si užíva, keď si na ňom deti v letných mesiacoch zajazdia, ale učia sa oňho aj starať – vykefujú ho, ostrihajú ofinu, očistia kopýtko. A práve letné mesiace sú určené pre malých aj veľkých odvážlivcov, pre ktorých sa organizuje polhodinový program s preletmi dravcov – môžu si užiť čaro z ich majestátneho lietania, vziať ich na ruku, urobiť spomienkovú fotku...

Janko Šenkýrik na otázku, ako sa žije sokoliarni a minizoo práve v Devíne, odpovedá s úsmevom: „Spočiatku sme si mysleli, že Devín už nie je taká tá typická dedina, lebo je tu veľa nových obyvateľov, ktorí žijú iným životným štýlom, odlišným od toho dedinského. Ale musím zhodnotiť, že ľudia v Devíne sú veľmi príjemní, máme tu veľkú podporu, priateľov, fanúšikov a veľa Devínčanov k nám chodí. Tešíme sa z toho, že ľudia sú ochotní k nám prísť. Lebo práve to vstupné nám pokrýva náklady na prevádzku.“

Momentálna situácia komplikuje návštevu minizoo, ale malé skupinky sa po telefonickom dohovore (0911980193) môžu dohodnúť na termíne. A keď budú priatelia našej devínskej zvieracej farmy uvažovať o príspevku, ktorý by potešil jej obyvateľov, resp. by chceli venovať 2% z dane, číslo účtu je : IBAN:SK35 7500 0000 0040 2635 7866

ami
foto Matej Patka

PRECHÁDZKA HISTÓRIOU DEVÍNSKEHO HRADU

Hrad Devín zohrával v našich dejinách dôležitú úlohu a pripomenuli sme si ju aj v nedávnom období, lebo 12. januára 2021 uplynulo 100 rokov od zničenia miléniového pomníka. Treba tiež spomenúť, že v lete roku 1809 bol Devínsky hrad na príkaz cisára Napoleona podmínovaný a vyhodnený do povetria, v čase výstavby pomníka bol už takmer 90 rokov iba chátrajúcou ruinou a slúžil predovšetkým ako obľúbené výletné miesto. Pozrime sa však na zaujímavú históriu miléniového pomníka na Devíne.

Starí Maďari prenikali do Karpatskej kotliny od 2. polovice 9. storočia. Spočiatku viedli vojenské lupičské výpravy s cieľom získať bohatú korisť. Výhodou ich bojovníkov bola rýchla jazda a používanie reflexných lukov. Veľmi často sa nechávali najímať proti sebe bojujúcimi stranami. Neraz bojovali na strane Moravanov proti Východofranskej ríši, inokedy sa ich vojenské oddiely postavili proti Veľkej Morave. Tak tomu bolo aj v roku 906, keď zaútočili na centrálnu miestu Veľkomoravskej ríše a zničili ich. Známa bitka pri Bratislave (4. júla 907) sa tak odohrala už len medzi Bavormi a Maďarmi. Po drvivšej porážke bavorského vojska a smrti viacerých jeho veliteľov (svetských i cirkevných hodnostárov), sa Maďarom otvorila cesta na západ a juh, kam opakovane podnikali korisťnícke výpravy až do roku 955 (bitka pri rieke Lech). Po tejto porážke Maďarov sa postupne vytrácal ich nomádsky spôsob života a definitívne sa usadili v Karpatskej kotline. Koniec prísunu koristi z vojenských výprav a celoročné zotrvávanie kmeňov v jednej oblasti mali zásadný vplyv na všetky oblasti ich života. Tzv. zaujatie vlasti (maď. „honfoglalás“) maďarským kmeňovým zväzom bolo desaťročia trvajúcim procesom. Mýtické verzie týchto udalostí rozprávajú mnohé stredoveké kroniky (napr. Anonymova kronika, Budínska obrazová kronika, Viedenská obrazová kronika a ďalšie).

Oslavy milénia

Príchod maďarských kmeňov do Karpatskej kotliny bol historikmi Uhorskej akadémie vied stanovený na rok 895 a tak sa aj oslavy tisícročného výročia „zaujatia vlasti“ mali pôvodne konať v roku 1895. Ale keďže prípravy meškali, boli presunuté až na rok 1896. Veľkolepé miléniové oslavy, ktoré sa začali pripravovať od roku 1894, mali osláviť a prezentovať „tisícročnú ríšu“ Maďarov v čo najlepšom svetle. Obrazu jednotnej krajiny mal prispieť aj „Boží mier“, uzavretý medzi parlamentnými stranami koncom roka 1895 a v apríli 1896 prijatý zákon o oslave milénia. Samotné miléniové oslavy sa začali rozozvučaním zvonov v celom Uhorsku o polnoci na prelome rokov 1895/96. V jubilejnom roku 1896 sa konali rôzne kultúrne podujatia a na siedmich (pôvodne desiatich) hraničných miestach vtedajšieho Uhorska mali byť postavené miléniové pomníky – v Mukačeve (Ukrajina), Brašove (Rumunsko), Zemune (časť Belehradu, Srbsko), Puztaszeri (Maďarsko), Pannonhalme (Maďarsko) a na Slovensku v Nitre na vrchu Zobor a na hradnej ruine v Devíne. Otcom myšlienky miléniových pomníkov bol historik a politik Kálmán Thaly a navrhol ich ministerský radca architekt Gyula Herczy.

MILÉNIOVÝ POMNÍK NA DEVÍNE

Od januára 1896 sa začali v dobovej tlači objavovať články aj o pripravovanej výstavbe pomníka na devínskej zrúcanine. Jeho cena sa uvádzala od 29 000 až po 34 000 zlatiek. Noviny sa rozchádzali aj v informáciách o termíne dokončenia pomníka. Najprv mal byť dokončený v júni, ďalší termín bol v septembri a nakoniec ho slávnostne odhalili až v októbri 1896. Prvotné zmienky v tlači hovorili o bronzovej soche bojovníka na vrchole „obelisku“ a rozdielne bola uvádzaná aj celková výška pomníka (od 22 do 24 m). Nakoniec bolo na zničenom hornom hrade vytvorené platô s osemhranným masívnym podstavcom a korintským stĺpom, na ktorom stála socha v nadživotnej veľkosti. Socha, ktorej autorom bol Gyula Jankovich, znázorňovala staromaďarského bojovníka („Arpáda“), ktorý držal v pravej ruke zvesenú šabľu a v ľavej mal štít so štátnym uhorským znakom. Bojovník bol otočený smerom na Rakúsko. Na podstavci boli vytesané roky 896 – 1896. Zatiaľ čo podstavec a stĺp boli vyhotovené z vápence, socha bola pieskovcová.

Organizátorom slávnostného odhalenia 21 m vysokého pomníka počasie neprialo. V nedeľu 18. októbra 1896 v Devíne pršalo. Napriek tomu bola priamo na vyzdobenom devínskom hrade odsúhlasená slávnostná omša s požehnaním pomníka, ktorý po príhovoroch zástupcov vlády a župy odhalil minister Samuel Jósika. Pri tejto príležitosti bola vydaná aj pamätná minca podľa návrhu farára Ignáca Gondu. Tieto ceremónie pri odhaľovaní miléniových pomníkov sa v celom Uhorsku niesli v rovnakom duchu, miestna elita spolu s vládnymi predstaviteľmi mala navyše pred a po odhalení pomníka slávnostné bankety. Tie sa v prípade devínskeho pomníka konali v Prešporuku.

Koniec pomníka

Nasledujúce roky, ale hlavne Veľká vojna (1914 – 1918) zomleli mnohé národné i osobné ideály. Rakúsko-uhorská monarchia sa rozpadla a na jej území vznikli nové štáty. Devín sa tak ocitol v novej Československej republike. Arpádovský stĺp (ako bol pomník nazývaný) sa však i naďalej hrdo týčil nad Devínom. Vydžal mu to 24 rokov a 3 mesiace. Presnejšie do 12. januára 1921. Až donedávna sme nevedeli, kto má „na rováš“ zničenie pomníka v Devíne. Vtedajšia tlač uvádzala „neznámych páchatelov v civile“, príp. „československých legionárov“. Historik F. Vrábek nedávno objavil a publikoval zápisky Jozefa Honzu-Dubnického (Zápisky legionára, 2014), ktorý stál za zničením miléniových pomníkov na Devínskom hrade aj v Nitre na Zobore. Jozef Honza viedol Propagačnú (neskôr Spravodajskú) kanceláriu. Aktéri likvidácie devínskeho, ale aj nitrianskeho (8.2.1921) miléniového pomníka boli zviazaní mlčanlivosťou na 30 rokov. Jozef Honza tieto udalosti opísal vo svojom denníku dokončenom v roku 1951, ale do svojej smrti v roku 1965 ich nezverejnil. Z knihy Zápisky legionára sa tak dozvedáme zaujímavé detaily.

Začiatkom januára 1921 preskúmal Jozef Honza spolu so spisovateľom, dramatikom, básnikom, ale aj kapitánom ruských légii J. Gregorom-Tajovským, situáciu priamo na Devíne. Rozhodli sa, že pomník zručia tesne nad podstavcom. Následne Honza zorganizoval skupinu bývalých legionárov – O. Thomku, J. Vanču, R. Rakytiaka, F. Pikalu, F. Alexyho (brata maliara Janka Alexyho), J. Vaška a Š. Škorupu, ktorí mali akciu vykonať. V skorých ranných hodinách 11. januára 1921 prišli títo siedmi muži pešo z Devínskej Novej Vsi. Na hrade Devín boli už o 6.00. Traja muži dlabali do pomníka otvory na vloženie výbušniny a štyria strážili okolie. Až o štvrtej popoludní dokončili svoju prácu a o 16.30 zapálili šnúry vedúce k výbušniam. Tie im viackrát zhasli, no napokon dve náložky vzbuchli, ale tá najväčšia nie. Keďže bol január, rýchlo sa zotmelo

a nemohli pokračovať v ďalšej práci. Navyše sa im minula výbušnina a pomník, síce poškodený, stál i naďalej na svojom mieste. Muži sa teda rozdelili, časť z nich prespala v dedine, niekoľkí v stohu slamy a J. Honza odišiel do Bratislavy zohnať ďalšie výbušniny a zápalné šnúry. Nasledujúci deň bolo v Devíne rušno. Nielen Devičania už vedeli čo sa deje, ale od Bratislavy prichádzali húfy divákov na kočiaroch a autách. Honza dovezol potrebný materiál a na poludnie 12. januára 1921 výbuch vyzdvihol stĺp do výšky asi 30 cm a o pár sekúnd sa zrútil pomedzi renesančné bašty smerom do Dunaja. Dav ľudí sa chcel vrhnúť na zvyšky pomníka a zobrať si z neho nejaký kúsok, ale legionári so zbraňami ich ešte zadržali, lebo jedna nevybuchnutá nálož zostala hore na skale. Hlavu „Arpáda“ odviezli legionári a darovali ju istému slovenskému národovcovi. J. Honza vo svojom denníku však z opatrnosti meno ani bližšie údaje o osude sochy nezverejnil a dodnes o nej nič nevieme.

Škoda každej historickej stopy

Noviny nenechali tento čin bez povšimnutia, v porovnaní maďarsky orientovanej tlači bol samozrejme odsudzujúci, v slovenských periodikách mal, naopak, priaznivú odozvu. O likvidácii miléniového pomníka sa uvažovalo už skôr, mal byť rozobraný a umiestnený do múzea. Tento spôsob bol však mimoriadne drahý, odhadoval sa na 100 000 až 120 000 korún československých. Na margo toho Honza vo svojom denníku lakonicky konštatoval, že ich „revolučný“ spôsob stál iba 2318 korún československých, vrátane „hostiny a vína pri cigánskych husliach“. Vládny komisár pre ochranu pamiatok architekt Dušan Jurkovič sa pre noviny Preßburger Zeitung vyjadril, že pripravovali technické riešenie na odstránenie miléniových pomníkov, ale také, že nedôjde k ich poškodeniu. V tejto súvislosti treba spomenúť, že nielen explózie pri samotnom odstraňovaní pomníka, ale aj vytvorenie plochy pre jeho umiestnenie zničili veľkú časť horného hradu.

Dnes je možné vidieť v expozícii hradu Devín už iba pamätné mince, vydané pri príležitosti odhalenia pomníka 18. októbra 1896 a jeden kamenný segment z jeho zničeného podstavca. Symbolicky tak predstavujú začiatok i koniec tejto „monumentálnej slávy“. Tak ako z Devínskeho hradu zmizol v prepahlisku dejín miléniový pomník, zmizol aj drevený hákový kríž so žiarovkami, či načierno postavený mramorový pamätník „Bojovníkom za slobodu a slobodu Slovákov“ v roku 1997. Napriek tomu sa stále nevieme poučiť, že hrady a iné kultúrne pamiatky sú dostatočnými pomníkmi našej histórie a nepotrebujú umelé „vylepšovanie“ budovaním nových pamätníkov na nich. Potrebujú iba ochranu a starostlivosť, aby ich mohli obdivovať aj generácie, ktoré prídu po nás.

Katarína Harmadyová, foto archív K.H.

Literatúra:

- Kiliánová, G. 2005: Identita a pamäť. *Devín/Theben/Devény ako pamätné miesto*. Bratislava.
- Kónya, P. a kol. 2014: *Dejiny Uhorska*. Prešov.
- Vrábek, F. 2014: *Zápisky legionára*. Jozef Honza-Dubnický. Banská Bystrica.
- Vrábek, F. 2015: Zánik miléniového pomníka na Devíne. In: Harmadyová, K. (zost.): *Hrad Devín 1913 – 2013*, 82 – 93. Bratislava.

DEVÍNSKE AKTIVITY

Nevieme, aký rok čaká naše občianske združenie **Náš Devín**. Aj napriek predchádzajúcemu náročnejšiemu obdobiu sme ponúkli našim priaznivcom viacero online akcií a rozbehnuté projekty sa nám podarilo zrealizovať. Plánov máme veľa a výzvy stále pribúdajú. Prezradíme teda zopár vízií, ktoré máme a pri ktorých nám pomôžu vaše 2%, ale aj vaše osobné nasadenie, skúsenosti a pomoc.

- digitalizácia kina v Dome kultúry Devín
- vyradenie plastov z Devínskeho sadu a premena devínskeho ihriska na skutočný eco-friendly priestor
- vybudovanie pum track dráhy pre kolobežky a bicykle
- revitalizácia a vybudovanie tenisového kurtu pri škole
- zvelčenie priestoru/vchodu do základnej školy

Nevieme zaručiť, čo sa nám z našich plánov skutočne podarí, ale budeme sa snažiť, aby toho bolo čo najviac a budeme si vážiť akúkoľvek vašu pomoc. Ďakujeme!

Alexandra Riháková

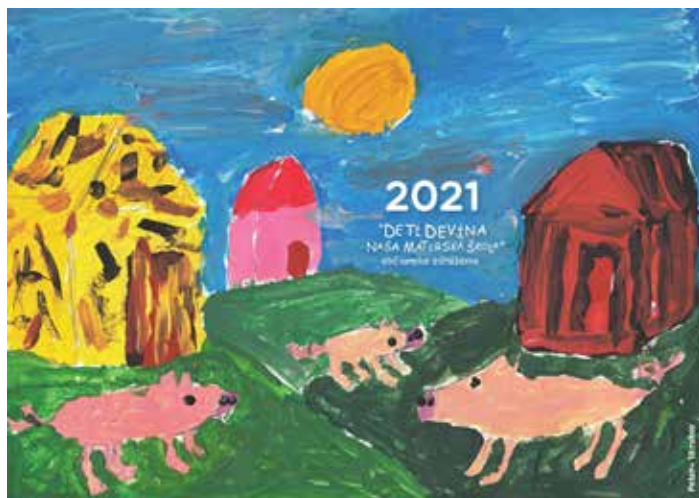
V čase, keď sú dvere **Pivnice** dlhodobo zatvorené, bolo potrebné aj vďaka 2%, namontovať odvlhčovacie zariadenie, aby sme mohli opäť privítať návštevníkov kultúrnych a spoločenských akcií hneď, ako to epidemiologická situácia dovolí. Predovšetkým by sme sa chceli venovať komunitným podujatiam, stretnutiam so zaujímavými Devínčanmi, besedám o umení a literatúre, o ochrane životného prostredia. Radi by sme uskutočnili aj kultúrne podujatia, ktoré boli zrušené v minulej sezóne - koncerty a divadelné predstavenia. Ak by ste sa chceli spolupodieľať na dramaturgickom pláne, vaše podnety veľmi radi privítame či už na našej facebookovej stránke **Pivnica, klubová scéna pre Devín** alebo na mailovej adrese scenapredevin@gmail.com. Tešíme sa na stretnutie v lepších časoch v Pivnici!

Marta Potančková

Milé Deti Devína, milí priatelia občianskeho združenia **Deti Devína – Naša Materská škola**, už sa nám rozbehol marec a určite vám chýba náš tohtoročný kalendár. Obrázky výtvarníkov si môžete prezrieť na www.detidevina.sk. Neváhajte, napíšte nám na atelierdevin.mira@gmail.com a vyzdvihnite si ho podľa dohody v Ateliéri, alebo si ho môžete kúpiť v MŠ Kremelská. Vydanie kalendára podporilo Hlavné mesto SR Bratislava a dve percentá z vašich daní. Ďakujeme! Výťažok z predaja použijeme na ďalšie tvorivé aktivity. A ďakujeme za podporu aj v tomto roku. Nápad a plány na nové aktivity si zatiaľ odkladáme do šuplíčka a vyťahujeme ich hneď, ako sa vrátíme do Ateliéru. Kým je zatvorený, pozrite si a vyskúšajte **Atelier Doma pre deti** z našej stránky. Pošlite nám fotky vašich diel na virtuálnu výstavu. Tešíme sa na opätovné stretnutia, ostaťme zdraví!

Mira Materáková

MOZOG – SLUŽOBNÍK NA CELÝ ŽIVOT

PREČO ZABÚDAME?

Ľudia sa často sťažujú na svoju pamäť a na to, že zabúdajú. Prečo to vôbec príroda tak vymyslela, že zabúdame? Zabúdanie väčšinou odsudzujeme, no prináša aj dva veľmi dôležité pozitívne dôsledky pre náš život:

1. Zabúdanie nám pomáha sa časom vyrovnávať s nepríjemnými spomienkami a zážitkami. Nie nadarmo sa hovorí, že čas lieči.
2. Naša pamäť si vyberá – vďaka zabúdaníu sa akoby uvoľňuje miesto pre nové informácie, keďže náš mozog má svoje limity.

S pribúdajúcim vekom aj viac zabúdame

Ľudia po päťdesiatke si často u seba začínajú všimnúť zabúdanie, ktoré ich môže znepokojiť. Nevedia, kam položili kľúče, alebo si nevedia spomenúť, prečo išli práve do druhej miestnosti. Majú niečo na jazyku, ale nevedia to povedať. Ide o bežné zabúdanie, ktoré často súvisí skôr s roztržitosťou. V takých chvíľach sa oplatí zamerať väčšiu pozornosť na mentálnu kondičku a venovať sa aktivitám - ľuštite krížovky, buďte aktívni, čítajte, učte sa nové veci.

Kedy vyhľadať lekára?

Neplatí však, že starnutie sa rovná zabúdanie. Pokiaľ u seba, alebo svojho blízkeho zbadáte náhle zhoršenie pamäte, treba vyhľadať lekára, ktorý posúdi vážnosť stavu. Zabúdame všetci (deti, dospelí aj seniori), no vždy je potrebné brať do úvahy vážnosť zabúdania. Ak zrazu nespoznávate svojich najbližších, neviete si spomenúť na dátum svojho narodenia, alebo neviete z každodennej prechádzky zrazu trafiť domov, treba vyhľadať pomoc – svojho všeobecného lekára. (V Bratislave taktiež pôsobí Centrum Memory, ktoré sa špecializuje práve na poruchy pamäte -kontakt + 421 2 / 62 41 41 43). Keďže pamäť a mozog treba neustále trénovať, urobte si dnes tieto cvičenia.

Cvičenie 1: Potrápte svoju pamäť.

- Spomeňte si na názvy posledných 3 filmov, ktoré ste videli, 3 kníh, ktoré ste čítali a na darčeky, ktoré ste dostali (prípadne aj rozdali) posledné Vianoce.

Cvičenie 2: Doplňte písmená do tabuľky

tak, aby slovo v stĺpci dávalo zmysel (vždy ide o zmysluplné slová, môžu to byť podstatné mená alebo slovesá)

S	M	R				P		V
O	E	Ý	R	Í	L		L	
			CH	K	K	Ď	Ť	L

Autorka Miroslava Žilinská je psychologička.

Správne odpovede pre cvičenie 2: soľ, med, rýľ, vrch, tik, vik, pod, plí, vol (existuje viac správnych riešení)

Čimčarara čim, čim, čim...

... milí ľudia, milí kamaráti, ďakujeme! Áno, to sme my, vtáčiky z devínskych lesov. Konečne sa môžeme vyhrievať na slniečku, starať sa o založenie hniezd a tešiť sa z príchodu nového potomstva. V zime nás vždy potrápi studený vietor a mráz a my sme odkázané na vašu starostlivosť. Vedzte, že za každé semiačko, ktoré nám sypete, sme veľmi vďačné a na jar vám potom s láskou koncertujeme v záhradkách. Táto zima sa však dala prežiť naozaj ľahšie, lebo v lese sa objavili nové krmidlá (a aké krásne!) plné dobrôt pre naše hladné brušká.

Mali sme každý deň sviatok a zima bola hneď znesiteľnejšia. Z celého nášho vtáčieho srdiečka ďakujeme, priatelia!

red, foto Natura Devín

Niekedy (v nedeľu) poobede: JELENIA A KRŠLENICA

TIP NA VÝLET

Vo všetkom zlom je niečo dobré a keby sme to dobré hľadali v našich korona časoch, určite sú to prechádzky v prírode. Objavujeme ich vďaka inšpiráciám na výlety s naším devínskym turistickým vodcom Jožkom Pálešom. Tento krát sa s ním vyberieme do Malých Karpát.

Je Devín Záhorie?

Keď tu žijeme a aj sa túlame okolo neho, by sme si to mali vyjasniť. Je. Tak sme sa rozhodli a dohodli (my, niektorí, ktorých som presvedčil), niekedy nie tak celkom dávno, po návrate z Malých Karpát, keď sme sedeli pri zaslúženom pive na terase pri Dunaji. Naša mestská časť patrí síce pod správu hlavného mesta, ale z pohľadu celého Slovenska sme za kopcom a nachádzame sa na území medzi Moravou a Karpatmi, čo je definícia územnej oblasti Záhoria na Slovensku. A prečo sme sa tým zaoberali? No, lebo keď nás nohy (a kolesá našich áut) zavedú do Malých Karpát, ktoré sú hranicou i územím Záhoria, chceme vedieť, či sa túlame tak trochu „na svojom“. I keď z pohľadu rodovernejších Záhorákov len ako „Paštikári“, no na svojom sme. Tak.

O Malých Karpatoch treba vedieť...

...že i napriek svojmu názvu sú druhé najrozľahlejšie horstvo na Slovensku. Asi pôvodne slovo „malé“ znamenalo „nízke“, čo by viac zodpovedalo skutočnosti. Horizonty túlania sa a chodenia po „Karpatoch“ (ako im stručnejšie v Bratislave hovorme), sú nevyčerpateľné nielen rozlohou, ale aj jedinečnou rôznorodosťou histórie, kultúry, geomorfológie, rastlinstva a zvieratstva. Môžete ich pochodiť popri potokoch, lúkach, pasienkoch a lesných hrebeňoch, prezrieť pritom zámky, hrady, krasové územia, nazeráť do jaskýň a starých baní, stúpať na vulkanické vrcholy, prechádzať sa hlbokými bukovými lesmi, či svetlými kamenistými stráňami, plnými poprekručaných starých dubov a jaseňov. Alebo sa vytrápiť strmým skalnatým výstupom, následne sa vonoriť do tieňa voňavých borovic a pozorovať do diaľky postupne za sebou blednúce horizonty zvlnených hrebeňov... No a to vždy celkom úplne inak. Inak v každom úseku dňa, inak v každom počasí a inak v každom ročnom období. Pešo, na bicykli, na lyžiach...

Je možné, že tam stretnete všetkého či všetičo. Tí z nášho rodu sa nám väčšinou nevyhýbajú a občas aj pozdravia či odzdravia, ale miestni obyvatelia lesa sa nás väčšinou boja. Nie je ničím výnimočné, keď vám cestu pretne stádo muflónov, danielov, sviň či srniek. Môžete len tak ležať v stráni a hore na oblohe pozorovať vo vzdušných výchoch vznášajúceho sa orliaka, či vidieť migrovať šíky gagotajúcich husí. Uvidíte pri prameňoch a potokoch lesné myši, hrajúce sa v koberci listia, či zajace pobehovať v zasneženej stráni. A keď tam budete chodiť často (veľmi často) a zjídete dosť ďaleko a mimo chodníkov a budete veľmi ticho..., tak snáď stretnete aj vlkov. Nebojte sa, tie z rozprávky o Červenej čiapočke u nás nežijú (a asi nikde inde na svete). Videl som ich, nepodobali sa a ani sa tak nesprávali...

Ako na Jeleniu a Kršlenicu

Takže teraz neviem, či vás to zaujalo, či nie, alebo to už poznáte. Ale keby ste sa chceli niečo viac o Záhorí a „Karpatoch“ dozvedieť, treba to skúsiť, alebo znova zažiť priamo tam. Niektoré trasy sú rozľahlé, niektoré doliny hlboké a dlhé, niektoré výstupy pre výhľad aj namáhavé. Keby vás niečo, viac či menej skúsených, mohlo nadchnúť, tak je to ani nie tak dlhá trasa zaujímavým karpatským územím Plaveckého krasu: Jelenia a Kršlenica (trasa cca 10 km, čas cca 4,5 hod., prevýšenie cca 400 m).

Dá sa to stihnúť za jedno popoludnie, čo má svoj význam. Keď po obede sadnete do auta (žiaľ, inú dopravu od nás odporučiť neviem), tak ste do hodiny tam. V Plaveckom Mikuláši, najlepšie pri škole, odstavíte auto a vyberiete sa po žltej cez polia pod kopec a po zelenej začnete stúpať. Hore na červenej odbočíte doľava (chvíľu idú so zelenou súbežne) a keď červená pretne žltú značku, dáte sa po nej doľava a vrátíte vás to naspäť do dediny. Nechcem tú jedinečnú trasu podrobne opisovať, skúste a uvidíte. Mali by ste pri tom zažiť niečo z toho, čo som napísal vyššie. No predsa len: nezabudnite pri výstupe vyliezť nielen na skalu na hrebeni, ale aj na skalu v lese – Jeleniu. Keď trochu odbočíte napravo z chodníka, budete ju vidieť a ľahko sa aj vrátite. Pod skalou môžete nazrieť do jaskyne. Cestou dole do dediny (znova žltá) na skalnatom hrebeni Kršlenice si šetríte čas na zapadajúce slnko. Preto si plánujte tento výlet na popoludnie, naozaj to stojí zato.

No a keby ste náhodou nevideli, či nezažili niečo z toho, čo je hore napísané, nič si z toho nerobte. Buď vám nevyšlo počasie, alebo je v tom niečo iné. Veď také popoludnie sa dá stráviť v Devíne aj v kaviarni či na pive. Ale verte mi, že po takej túre a pri tých spomienkach tá káva i pivo chutia určite lepšie.

text a foto Jozef Páleš

SČÍTANIE OBYVATEĽSTVA DO 31. MARCA 2021

Ukážte sa aj vy na online sčítaní obyvateľov.

Samosčítanie je jednoduchý a rýchly spôsob, bez narušenia vašej privátnej zóny.

Povinnosť sčítať sa majú všetci obyvatelia Slovenska.

Upozorňujeme seniorov na obozretnosť pri pomoci so sčítaním. Do 31. marca žiaden sčítací asistent obyvateľa nenavštevuje.

Sčítací formulár nájdete na **www.scitanie.sk**

Čím sa nás v Devíne ukáže viac, tým viac získame prostriedkov, z ktorých dokážeme zveľadiť miesto, kde žijeme.

VĎAKA SČÍTANIU MÔŽEME MAŤ:

- *Krajšie a čistejšie verejné priestranstvá*
- *Bezpečnejšie ulice, vyššiu ochranu osôb i domov*
- *Viac stromov a udržiavanej zelene*
- *Kvalitné cyklotrasy a atraktívne voľnočasové zóny*
- *Modernejšie autobusy a udržiavané cesty bez výtlkov*